

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Syntagma Iuris || Vniversi, Atqve Legvm || Pene Omnivm
Gentivm, Et || Rervm Pvblicarvm Præcipvarvm,||**

Grégoire, Pierre

Francofurti ad Mœnum, M.D.XCIX.

VD16 VD16 G 2999

6 de Militari testamento.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97739](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97739)

Boer. qn. 93. existimat in Gallia sufficere solemnitatem, ca. cum
 elles, de testa. inter liberos, vel ad pias causas condito testamen-
 to, & proculdubio in aliis, in terris ecclesiis. Sed & Guido Pa-
 paeus decif. 543. refert saepe vidisse iudicari, testamentum validum
 factum a peste affecto, secundum e. cum effes. Consentunt etiam ali-
 cubi municipii, leges aliter tamē Tholosae, aliter Lutetiae, aliter
 alibi condendum est. Verum in Gallia illud obseruandum, presby-
 terum non posse officio tabellionis fungi: & proinde non posse
 excipere testamentum, vt constitutione regia, & Senatusconsulto
 placuit, Boer. q. 242. nu. 4. ¶ Leo ¶ Imperator dispensauit sua cō-
 stitutione testium numero, hoc modo, in constitut. Leo, nou. 41.
 περὶ τῶν μὴ πάλαι διὰ πέντε κερταίων κερταίων τὰς διαθήκας: ὅτι
 ποσείας δὲ ἑξήκοντος. ἐναπίδελον ἐναίκαθ' τὴν διὰ τετῶν κέρτων, id est,
 vt in ciuitatibus quinque: in uicibus uero 6 agris, tres testes, ad te-
 stamentorum fidem sufficiant. Et alibi, in constitut. Leo. 40. permittit
 disponere sine scriptis, vel cum scriptura, captiuus cum quinque
 vel tribus testibus. Item alibi, eod. 42. subscriptionem testium
 non exigit, nec signacula, ad validitatem testamenti. ¶ Hæc tō-
 mnia tamen ius Codicis Iustiniani auctoritate editum, alio mo-
 do, vt dictum est, reformauit, & uoluit saltem, in omni vltima
 voluntate quinque testes adesse, l. si. C. de codicil. in testamento se-
 prem. ¶ Non t̄ immorabor in aliis solemnitatibus seu requisitis
 in nuncupatiuis testamentis, quæ communia sunt cum solemnibus:
 puta, quod vno contextu fieri debeant seu continuo actus,
 iuxta l. heredes palam, §. si. de testa. P. leg. cum antiquitas. C. eod. quid
 continuis actus, in l. continuis de ver. obl. P. rogatis, presentibus. &
 audientibus testibus d. l. hac consultißima, §. per nuncupationem. 9.
 C. d. l. heredes palam. Scribuntur, autem istæ voluntates nuncu-
 patoriæ, non pro necessaria solemnitate, sed ad probationem &
 fidem diuturniorem, vt alii actus legitimi l. contrahitur, de pigno.
 P. ¶ Debentque t̄ hic testes esse bonæ fidei, & famæ, & quales
 in aliis actibus probationem tantum facere notatur. Si tamen
 habeantur tales quo tempore adhibentur, quamuis infames vel
 incapaces, re ipsa sint, fauore vltimarum voluntatum probant, le.
 1. C. de testa. gloss. fin. in l. cum lege. eod. P. & monachi mendicantes,
 Geo. Natha, in re. p. ex imperfecto nu. 18. l. hac consultißima. C. de
 testam. l. l. Clar. lib. 3. §. testamentum. g. 1. nu. 7. & alii, exceptis il-
 lis, qui instituuntur in eodem testamento vniuersaliter, & filiis
 qui in potestate testantis sunt: et si, si alius testetur, pater & filii
 adhiberi possunt, l. qui testamento, §. mulier. nisi mulier sit, quæ re-
 iicitur, De notario adhibendo, vide Guid. Pap. decif. 543.

De Militari Testamento. Cap. 6.

Lib. 2. Instit. tit. 12. Lib. 29. P. tit. 1. Lib. 6. C. tit. 11.

- 1 Militare testamentum vnde dictum. quid sit, eius privilegia, quo
 privilegio in castris, & extra castra disponentes utantur di-
 uerso, num. 2. 3. 4.
  - 5 Testamentum militare post annum a missione expeditionis non
 valet.
  - 6 Testamentum filisfam. militis de castris non iure militari,
 sed communi extra expeditionem fieri debet.
  - 7 De Castris tantum in expeditione damnatus crimine mili-
 tati miles disponit.
  - 8 Filisfam. miles de castris disponit. C. 15.
  - 9 Miles, etsi privilegiatus de alienis non disponit.
  - 10 Testamentum militare pro parte valere potest, sine iure accrescen-
 di, supra dodrantem legatur.
  - 11 Miles quatuor esse debet. qui iure militari testamentum conde-
 re possit.
  - 12 Quando & quomodo inutile ante expeditionem factum, in expe-
 ditione firmetur.
  - 13 Carus ab hostibus nec iure militari disponit.
  - 14 Impubes nec iure militari testari potest.
  - 16 Militare testamentum nullam formam a iure, sed ex arbitrio mi-
 litis habet.
  - 17 Militare testamentum duo exigit, 1. vt constet militem ita vo-
 luisse in expeditione, 2. vt ita condidisse appareat: & ideo duo
 testes necessarii saltem.
  - 18 Militaris testamenti alia privilegia, effectus, & rationes priuile-
 giorum, num. 19. & 20.
- ¶ Tertia t̄ species testamentorum est militum, a quibus milita-
 re appellatur, quod & paganico opponitur. l. ius nostrum. de
 reg. iur. Paganum quamuis a Plinio, id quod ad rusticos pertinet,
 dicatur: vt pagana lex, Plin. lib. 28. c. 2. Videtur species nuncupati-

ui testamenti, sed quod privilegio donetur, aliam classem sequi-
 tur, Caus. l. 2. de milit. test. P. & imaginem retinet eius, quod pri-
 scis temporibus fiebat in prociuctu. ¶ Testamentum t̄ militare
 itaque est voluntas vltima, quam declarat miles in expeditione,
 quoquo modo poterit, secundum priuilegia iure sibi concessa,
 hac finitio probatur, ex §. 1. eo. & l. 1. eo. P. & latus ex seq. & l. militis
 15. C. eod. Quare tot diuersitates videntur esse testamentorum
 militarium, quorū formulæ cōden di permittit. ¶ Nā t̄ & miles
 parte testatus & p parte intestatus decedere potest ex priuilegio,
 quod paganis denegatur. l. ius nostrum 7. de reg. iur. in P. §. non aut,
 C. §. si de here. insti. l. si miles unum ex fundo 6. de milit. test. P. & ad
 tempus heredem instituit, l. in fraudem 16 §. miles, & l. miles in
 heredem 42. de milit. testa. P. l. corri iuris est 8. C. eod. vel perfecte,
 vel iure communi, l. eius militis, §. militis missus, l. idemque erit, §.
 eod. 11. simpliciter per nuncupationem aut scriptura, vel in cly-
 peo, vel in vagina, vel gladio. literis sanguine suo rutilantibus, aut
 in puluere, l. miles in expeditione 15. de milit. test. C. ¶ Disponunt
 milites t̄ de bonis suis castrensibus, & non castrensibus, sed di-
 stinctione adhibita. Nam duo priuilegia sunt militibus concessa
 in causa testamentaria: vnum patre: fa. respicit, aliud filiosfa.
 Item latius priuilegium testandi in prociuctu, quam extra expedi-
 tionem. In expeditione condenti testamentum, dispensatio
 ad necessitatem, & temporis angustias, & penuria experitorum
 hominum, seu Iurisperitorum refertur, vt condant quomodo
 tunc possint d. l. militis. Aliud priuilegium, quod extra expedi-
 tionis necessitate conceditur militibus alibi existentibus, puta
 in hybernis, ad fauorem militiæ refertur maxime.

¶ Proinde t̄ paterfamil. qui potestatem habet disponendi de
 omnibus bonis suis, & iure communi testari debet: nisi in expedi-
 tione sit, quamuis in hybernis sit, nō potest quoquo modo dis-
 ponere, d. §. 1. de milit. testa. Neque in expeditione factum testa-
 mentum, post annum quo militia missus est, testamentum milita-
 re valet: si intra illum non fuerit mortuus, §. sed hactenus, eod. l.
 quod dicitur, & l. quod consuetum, eod. P. l. Papius 8. §. Papi-
 manius de milit. test. P. Oportetque adhuc illam missionem esse
 honestā, non ignominiosam, l. testamenti corri, de milit. test. P. ¶ Atq;
 ius Iustin. priuilegium q̄ indulgentia principum datū erat mili-
 tibus vbiq; de gentibus, præter formulam antiquæ eorum, qui
 tantum disponebāt in prociuctu, restringit ad eos, qui in expedi-
 tione essent. Ceteris vero, qui extra expeditionem in æstiuis, vel
 hybernis vel apud se degerēt, reseruaui quidē priuilegiū testandi
 de castrensibus bonis, licet filiosfa. sint, seu de peculo castrensi, ea
 tamen lege, vt non iure militari, sed communi disponere tene-
 rentur, eadem obseruatione in eorum testamentis adhibenda,
 quam in testamentis paganorum adhiberi placuit, l. pen. C. de tes-
 ta. milit. §. 1. eod. ap. Iustin.

¶ Nisi t̄ in expeditione damnati sint patresfa. crimine mili-
 tati, nam tunc permittitur illis disponere tantum de castren-
 sibus, & intestatis su. cedit in aliis fil. sui iure proprio, l. & militib.
 nostris, 13. C. eod. Et tunc permissione illi concessa iure quoq; mili-
 tati in illis disponit castrensibus, si de lictō sacramenti fidem nō
 ruperit, l. ex militari, 11. de milit. testa. P. hoc est, si non obstate cri-
 mine, adhuc tamen sacramēto militati inuiolato, miles distici pos-
 sit. ¶ Ergo t̄ miles filiusfamilias, ratione istius priuilegii, re dete-
 stabitur ex formula iuris communis de castrensibus bonis, non
 de aduentitiis l. pen. qui test. fac. poss. C. l. si. C. de coll. l. pe. de testa. in P.
 §. 1. quib. non est perm. fac. test. Et vt ait Iuuenalis Satyr. sin.

Solis prætere a testandi militibus ius
 Vno iure datur: Nam que sunt parta labore
 Militia placuit non esse in corpore census,
 Omne tenet census regnum pater.

¶ Disponit t̄ miles iure militari tantum & exemplo pagano-
 rum de bonis propriis, non alienis, neque alienum ius minucere
 potest. l. cū filiusfa. miles, 29. l. ex militari, §. si. & l. militis enim, 12. de
 milit. testam. l. militis etiam eo. P. Ideo fundum dotalem perperam
 legat, prohibente lege Iulia alienationem, l. dotalem, 17. eod. nec
 in fraudem creditorum amplius, quam vnum seruum heredem
 necessarium facere poterit l. in fraudem plane, 16. eo. P. Sicuri nec
 is qui iure communi testatur, l. qui soluendo, 60. de hered. insti. P.
 Quia priuilegium non debet alicui nocere, l. nec ausu, de man-
 cip. liber. C. l. 2. §. si quis a principe. ne quid in lo. publi. P. ¶ De t̄ suis
 porro in parte testari. & in aliis intestatus, vt dixi, decedere po-
 test. Et ideo singulari iure militari alquem instituitur ex fun-
 do, in reliquo præsumitur voluisse intestatus decedere, l. frat-
 res unum, 6. & leg. si duobus, 38. de militar. testam. P. Nec
 habet

haber locum ius accrescendi. l. 1. §. 2. C. de test. mil. l. si filius qui par-
 11 tri 42. §. Papinianus. de bon. liber. P. Contra quam in paganorum
 testamentis receptum sit. l. 1. §. si ex fundo. de hered. inst. P. cum
 sim. Quamquam si per quotas diuersis hereditatem relinquat, in-
 telligatur in illas quotas voluisse hereditatem suam diuidere, &
 ita intestatus non fit pro parte. l. 3. C. de testa. mil. Potest & supra
 dodrantem legare, vel fideicommissum supra vi. es patrimonii, mi-
 12 nitur. l. in testamento 12. C. eod. ¶ Persona ¶ militis, qui disponit,
 consideratur, vt is iam sit in numeros & ordinem militum alle-
 ctus cinctus. vel statim cingendus, extra tyrocinium. l. ex eo tem-
 pore 43. §. l. filiusfamil. 44. de milit. testa. vere miles armate mili-
 tie, non scriuarii vel notarii militum. l. scriuarios 16. C. eod. Nisi
 & quidam castra sequantur necessario, & hostili terra degentes,
 eodem mortis periculo, & pugnandi necessitate teneantur. Tunc
 enim & illi, communicato priuilegio eorum, qui republicam
 defensionis sunt eodem iure vtuntur, etiam si sacramento militari
 non fuerint constituti, leg. si. de milit. testa. P. l. de bon. posse. ex re-
 13 sta. milit. P. ¶ Quando ¶ enim quis in militia decedit, videtur
 quodammodo tunc, quæ non militaria sunt, iure militari firma-
 re, si eo tempore aliquid addiderit testamento prius facto cum
 paganus esset, vel si id legi tunc fecerit vel signauerit: nam tunc
 sit ex pagano, etiam minus solemniter, militare, perfectum & ra-
 tum. §. sed & si quis. de mil. test. ap. Inst. l. idem que 9. l. in fraudem.
 14 §. test. amicum. l. tributum militum 21. §. 1. de milit. test. P. ¶ Qui
 tamen ¶ in hostium venit potestatem captus, nec iure militari
 testari potest. l. facere 10. eodem. P. nec communi, l. eius qui apud
 hostes. de test. am. P. quia hostium seruus factus. §. 2. de iure perf.
 hostes 24. de capt. & post. l. reuer. P. & in capax factionis actiue tes-
 tamenti.

14 ¶ Requiritur ¶ item in eo, qui iure militari vult disponere, vt
 egressus sit ætatem impuberem: quia indignum vilius est tem-
 poribus, eum, qui nondum stabilem mentem adeptus est, pro-
 pter priuilegium militum, sapientium hominum iura pertractare.
 Et in tam tenera ætate, ex tali licentia, parentibus forte suis, vel
 aliis propinquis nocere, propriam substantiam extraneis relin-
 quendo. l. fin. §. l. si Rufinus 4. C. de testa. mil. 30. §. 1. de milit. testa. P.
 15 l. 3. de manum. test. P. Extra hanc ætatem pupillarem, & surdus,
 & mutus, milites iure militari testari possunt, cum & nutu illis
 liceat hereditatem suam relinquere, §. quando. de milit. test. am. l.

15 ¶ Nam ¶ obest, vt diximus, potestas paterna huic tes-
 tamento militari: ideoque si miles, qui sui iuris est, & in expedi-
 tione testamentum condiderit, se in adoptionem vel ad op-
 tionem dederit, testamentum eius irritum non fit, sed valet, vt eius
 quoque, qui existens in potestate condiderit, & emancipatus
 postea fuerit, §. denique est. eo. l. miles filius 23. §. 1. idem est, §. l. si
 pater 24. eo. P. l. 1. §. sed si filiusfamil. de bonor. poss. secum. tab. P.

16 ¶ Quamuis ¶ testamentum iure communi factum, capitis mi-
 nutatione tollatur, §. alio. §. non tantum quib. mod. test. insti. De for-
 mula & modo testamenti militaris, non est quod dicamus: cum
 dictum sit, nullam constitutam fuisse, l. si a fratre suo 14. C. de testa.
 milit. Faciant, inquit Vlpianus, l. 1. de milit. testa. l. in fraudem 16. §.
 sicut. eo. rit. P. l. milites. C. eod. testamentum milites quomodo volunt,
 faciunt quomodo poterunt, sufficitque ad bonorum suorum diuisionem
 faciendam, nuda voluntas testatoris. Id est, voluntas sine solemnitate.
 Et Papinianus, l. miles si testamentum 36. §. l. eius militis 55. §.
 fin. de mil. testa. P. militis testamentum sola perficitur voluntate. Quo-
 17 modocunque eam expresse, vel literis, vel etiam notis intelli-

gibilibus, Lucius Titius 41. eod. ¶ Itaque ¶ animaduertendum
 est hic constare debere non obstante omni priuilegio: primum,
 an voluntas aliqua fuerit militis, quæ dicitur voluntas eius: nam
 non omne quod a milite dictum est, voluntas erit testamentaria:
 vt si dicat ioco commilitoni, ego te heredem facio, tibi omnia
 mea bona relinquo. Serio enim hæc nisi dicantur, non faciunt in-
 stitutionem, l. diuus Traianus 2. de milit. test. P. §. plane. eod. tit. apud
 Inst. 2. Dum constat voluntatem seu testamentum esse, in qui-
 18 tendum est, an illa voluntas, illudve testamentum fuerit illius
 militis, de cuius successione agitur, an vero suppositum fuerit,
 d. l. diuus, §. l. Lucius Titius & d. §. plane. Idcirco duo saltem testes
 necessarii sunt, vel qui dicant militem ita disposuisse, glo. in l. 1. in
 ver. nuda de milit. test. tunc, si de his constet, & quod factum in
 expeditione, & si intra annum de eo postea agatur, iam ratum erit.
 Nec merendum est a querela inofficiosa, quæ contra illud
 nota non irritat. l. si. C. de inoff. testa.

18 ¶ Et ¶ potest filium, si sciat se habere, præterire miles, leg. sicut

ceri 9. de testa. milit. C. & filio emancipato & exheredato pupil-
 lariter substituire, leg. miles ita heredem, §. exheredato, de milit. te-
 sta. P. Sed de substit. militari Deofaue alibi, in substituit. & he-
 reditatem dare etiam in codicillis directo, l. milites. eod. tit. P. quæ
 omnia iure priuilegii permittuntur. Quemadmodum quando
 illis permittitur heredes instituere deportatos, & eos fere, qui
 testamenti factionem non habent: exceptis seruis penæ, l. neque
 enim 14. §. deportati, de milit. testa. P. & aliis, quorū institutionem
 lex eis specialiter prohibuerit, l. ex testamento militis. C. de test. mil-
 it. Vt apud Triphoninum Iurisc. Mulier, in quam turpis suspitio
 cadere potest, nec ex testamento militis aliquid capere potest, vt
 Adrianus rescript. l. miles ita heredem 42. §. mulier, de milit. testa. P. l.
 mulierem. de his quib. vt ind. P. l. 2. de dona. inter vir. §. v. C. Nec
 tutorem ei, qui in aliena potestate est, miles dare potest, d. §. mulier. §.
 l. cum fil. utfamilas 29. de milit. test. P. l. 2. de test. tut. P. l. impuberi,
 de admin. tut. P.

¶ Effectus ¶ testamenti militaris est, qualis ex testamento alio
 valido sequi solet, aditione facta, in excipiendis & mouendis ac-
 tionibus debitorum & creditorum, legatiorum & fideicom-
 19 missatorum, l. sicertarum 18. §. Iulianus. l. si a milite 30. in prin. §. §.
 edictum. de milit. testa. P. ¶ Rationes ¶ porro horum priuilegio-
 20 rum principaliter sunt. Prior suadet remitti militibus iuris so-
 lemnia in condendo testamento, ob nimiam militum imperi-
 tiam, quam vocant aliquando leges simplicitatem. §. 1. eod. l. 3. C.
 eod. l. 1. eod. P. milites enim magis arma, quam leges scire expedit
 ciuiles, l. si. C. de iure delib. Secunda, quia quamuis sciant solemnia
 requisita milites, tamen locus hostilis & necessitas vigens pug-
 nandi, non patitur nec permittit illis adhibere: sæpe enim
 miles animam efflans, testamentum incipit, scribit, & non per-
 ficit, morte præuentus, l. milites, C. de test. milit. Et maritus, cum in
 ipsa acie donasset ciuitate cohortes Camertum, idque aduersus
 leges factum esset: vere tamen & egregie se excusauit, inter ar-
 morum strepitum se iuris ciuilibus leges exaudire nō potuisse, Val.
 Max. lib. 5. c. 1. Postrema, fauor est militiæ, & republicæ. Qui
 enim se pro republ. deuouent, digni sunt vt cum iam vltimum
 vale pro reipub. defensione dicunt, aliquo priuilegio donentur
 testandi, l. milites. C. de loca. Et qui in vno grauatur, in alio releua-
 ri debet, reg. iuris, secundum naturam.

De quibus Testari possumus. Cap. 7.

- 1 Testari de quibus liceat, & seq.
- 2 Ecclesiastici fructus beneficiorum cuius sint, & quibus dispen-
sandi.
- 3 Testari num possint mero iure clerici.
- 4 Beneficia ecclesiastica iure successionis hereditaria non debentur.
- 5 Restitutionsi subiecta non possunt in testamentum grauari ve-
nire.
- 6 Alienares quomodo relinquere vel legari possint.
- 7 Testamenti relicta & mandata debent esse secundum ius, & bo-
nos mores.

¶ Communis ¶ in omni specie testamentorum est quæstio, de
 quibus rebus testamentum fieri possit, quæ iure institutio-
 nis relinqui, quæue mandari & statui possint. Et ideo paucis hæc
 quoque, & summo digito, indicabimus: de omnibus suis rebus
 mobilibus & immobilibus, & nominibus, testari quemlibet pos-
 se, nisi aliquo iure prohibeatur. Duo sunt in perficiendis actibus
 necessaria, voluntas & potestas, l. multum inter est. C. si quis ali. vel
 sibi. Et in vltima efficaci voluntate, oportet testatorem & velle,
 & posse quod velit: possumus autem, quod natura, facto, iure
 possumus, vt contra, dispositio testamentaria non admittitur de
 eo, quod natura & impossibilitas facti, & iuris respuit. Hereditas
 successio est de eo, quod defunctus habuit, l. hereditas, de reg.
 iur. l. nihil aliud. de verb. sign. P. neque plus iuris transferri potest
 in successores, quam defunctus habuerit, le. nemo plus iuris, §. l.
 nemo plus commodi, de reg. iur. l. traditio. de acquir. rer. dom. P.

¶ Quare ¶ nemo iure testari poterit de rebus ecclesiasticis, 2
 vel ex ecclesia, pendente sua administratione quæstus, ca. 1. de te-
 sta. ca. 1. de pecul. clerico. auth. licentia, de episc. & cler. C. ca. nulli du-
 bium, c. nulli fixum, 12. q. 5. potest tamen secundum receptū mo-
 rem testari beneficiarius ecclesiasticus de fructibus perceptis ex
 suo beneficio, secundum glo. in c. fin. de offi. ordin. in Sex. quati
 ibi sequitur Io. Andr. existimans sacerdotes esse beneficiorum
 possessorum vsu fructuariorum. Quod tamen improbat Panormita-
 nus, & tantum vsuarius ratus, neque de fructibus disponere iure
 posse pluribus docet, Pan. in c. 1. §. si de pec. cler. & in c. cum esset,
 Aaaa 2